

PM 2006 RVII (Dnr 326-3473/2005)

Inrättande av inspektörsfunktion för omsorgen om personer med funktionshinder

Hemställan från socialtjänstnämnden

Borgarrädsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Socialtjänstnämndens framställan behandlas slutligen i samband med upprättande av budget för år 2007.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att ta fram förslag till instruktion för inspektörsfunktion inom omsorg om personer med funktionshinder och personer med psykiskt funktionshinder.
3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda frågan om tillgänglighetsinspektör inom ramen för övriga utvärderingar inom tillgänglighetsområdet.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Socialtjänstnämnden hemställer hos kommunfullmäktige om att socialtjänstnämnden får i uppdrag att inrätta två inspektörstjänster med ansvarsområdena omsorg om personer med funktionshinder respektive personer med psykiskt funktionshinder. I hemställan ingår även att socialtjänstnämnden får i uppdrag att utarbeta ett förslag på instruktion för inspektörerna. Vidare föreslår socialtjänstnämnden att kommunfullmäktige uppdrar åt stadsledningskontoret att utreda frågan om inspektör på tillgänglighetsområdet. I socialtjänstförvaltningens utredning har flertalet handikapporganisationer, funktionshindर्सombudsmannen samt länsstyrelsen yttrat sig positivt om inrättande av en inspektörsfunktion. Däremot var handikappförbundens samordningsorgan (HSO) tveksamma till en inspektörsfunktion för den fysiska miljön på grund av risk för gränsdragnings svårigheter med andra tillsynsfunktioner inom området.

Remisser

Ärendet har remitterats till kommunstyrelsens handikappråd, stadsledningskontoret och till stadsdelsnämnderna. Alla stadsdelsnämnder utom Farsta stadsdelsnämnd är i huvudsak positiva till förslaget om inspektörsfunktioner.

Kommunstyrelsens handikappråd välkomnar förslaget att inrätta två inspektörstjänster som bör vara placerade på ett och samma ställe, exempelvis stadsledningskontoret. Handikapprådet är inte övertygat om att det är befogat att utesluta privata utförare från inspektörernas granskning. Innan beslut fattas om en inspektörsfunktion inom tillgänglighetsområdet behöver gränsdragningen gentemot andra kontrollfunktioner klarläggas.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till förslaget om inspektörsfunktion med ansvarsområdena omsorg om personer med funktionshinder respektive personer med psykiskt funktionshinder. Dessa kan vara ett betydelsefullt komplement till övriga

granskningsfunktioner och bidra till att stärka kvalitetsuppföljningen av omsorgen om personer med funktionshinder och personer med psykiskt funktionshinder. Slutligt ställningstagande och medelsanvisning får tas i anslutning till upprättande av budget för år 2007. Inspektörsfunktionerna bör samordnas med äldreomsorgens inspektörer inom stadsledningskontoret. Stadsledningskontoret avstyrker förslaget om att stadsledningskontoret får ett särskilt uppdrag att utreda frågan om en inspektörsfunktion inom tillgänglighetsområdet med hänvisning till kommunstyrelsens uppdrag, att under 2006 se över behovet av uppföljning och kvalitetssäkring av stadens tillgänglighetsarbete.

Bromma stadsdelsnämnd instämmer i socialtjänstnämndens förslag om att totalt tre inspektörstjänster inrättas med uppgift att dels granska stadens verksamheter och dels tillgängligheten för personer med funktionshinder. Stadsdelsnämnden anser att inrättandet av en inspektörsfunktion bör möjliggöra att likställighetsprincipen efterlevs i staden, ett ökat fokus på brukarens behov samt påskynda kvalitetsutvecklingen.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd har i huvudsak inget att erinra mot förslaget men anser att inspektörerna bör organiseras under kommunstyrelsen. Detta för att stärka deras oberoende ställning samt för de eventuella samordningsvinster som kan finnas med äldreomsorgsinspektörerna. När det gäller frågan om inspektörsfunktion avseende tillgänglighetsområdet tar stadsdelsnämnden ingen ställning i frågan.

Farsta stadsdelsnämnd avstyrker förslaget med motiveringen att de kontroll- och granskningsfunktioner som finns är tillräckliga och att kvaliteten i verksamheten inte kommer att öka med ytterligare inspektörer. Stadsdelsnämnden understryker också att förtroendevalda har viktiga uppdrag att både se till att resurserna räcker, att beslut fattas samt att nämndens verksamheter följs upp och kontrolleras.

Hägerstens stadsdelsnämnd ställer sig bakom förslaget men anser att organisatoriskt bör alla tre inspektörer höra till stadsledningskontoret. Stadsdelsnämnden anser också att inspektörernas uppdrag även bör innefatta de privata utförare som staden tecknat avtal med.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd stöder förslaget och menar att det med stor sannolikhet kommer att stärka den enskildes ställning och bidra till att utveckla verksamheternas förhållningssätt i det dagliga arbetet. Stadsdelsnämnden påpekar också att det är viktigt att en granskning av tillgängligheten inte bara fokuserar på den fysiska miljön.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd är positiv till förslaget. Stadsdelsnämnden instämmer också i det lokala handikapprådets yttrande om att också en inspektör på tillgänglighetsområdet bör utredas.

Kista stadsdelsnämnd stödjer förslaget och föreslår att inspektörernas uppdrag även ska innefatta de privata utförare som staden tecknat avtal med. Stadsdelsnämnden anser vidare att det är angeläget att inspektörerna får en oberoende ställning liknande den stadens äldreomsorgsinspektörer har. De anser också att frågan om rollfördelning och samordning mellan olika inspektörsfunktioner bör aktualiseras.

Kungsholmens stadsdelsnämnd välkomnar förslaget att inrätta tre inspektörstjänster med uppgift att dels granska stadens verksamheter och dels granska tillgänglighetsaspekter när det gäller personer med funktionshinder. Stadsdelsnämnden vill utvidga inspektörernas uppdrag till att även omfatta granskning av de privata utförare staden tecknat avtal med. Stadsdelsnämnden anser också att organisatoriskt bör inspektörerna ha en oberoende ställning och vara knutna till stadens äldreomsorgsinspektörer.

Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att äldreomsorgsinspektörernas arbetssätt och rapporter liksom skolinspektörernas arbete har varit utmärkta som beslutsunderlag och informationskällor. Nämnden välkomnar att detta arbetssätt utvidgas till andra verksamhetsområden. Föreslagna inspektörer bör även granska verksamheter som drivs av andra

anordnare samt få en oberoende ställning som liknar äldreomsorgsinspektörernas. Ett ökande antal inspektörer aktualiserar även frågan om rollfördelning och samordning mellan inspektörsfunktionerna.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd ställer sig bakom förslaget och anser att det också bör inrättas en inspektör inom tillgänglighetsområdet. Stadsdelsnämnden anser också att det kan finnas vinster med att också privat verksamhet omfattas av inspektörernas granskning. Vidare föreslår stadsdelsnämnden att inspektörerna bör, i likhet med äldreomsorgens inspektörer, tillhöra välfärds- och utbildningsavdelningen inom stadsledningskontoret.

Norrmalms stadsdelsnämnd är positiv till förslaget och tycker det är bra att en av inspektörerna har sin huvudsakliga kompetens inom omsorgen om psykiskt funktionshindrade. För att öka förutsättningarna för att Stockholm år 2010 ska vara världens mest tillgängliga huvudstad anser stadsdelsnämnden att det finns skäl till att även inrätta en inspektörsfunktion för granskning av stadens arbete med tillgänglighetsfrågor.

Rinkeby stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget att inrätta tre inspektörstjänster med uppgift att dels granska stadens verksamheter och dels granska stadens tillgänglighetsarbete.

Skarpnäckes stadsdelsnämnd stödjer förslaget men anser att också de privata verksamheterna bör omfattas av inspektörernas uppdrag. Vidare pekar stadsdelsnämnden på vikten av en tydlig rollfördelning mellan olika granskningsfunktioner och att inspektörerna har en nära samverkan med äldreomsorgens inspektörer. Detta gäller också den föreslagna inspektörsfunktionen för tillgänglighet.

Skärholmens stadsdelsnämnd ställer sig bakom förslaget med tillägget att också de privata utförarna bör omfattas av inspektörernas granskning. Stadsdelsnämnden poängterar också vikten av höga krav på formell kompetens samt praktisk erfarenhet från funktionshindringsområdet för inspektörsfunktionen.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd är positiv till förslaget men påpekar att det är viktigt att inspektörerna i sina granskningar också ställer verksamheterna i relation till de ekonomiska förutsättningarna.

Vantörs stadsdelsnämnd förordar förslaget att inrätta inspektörer med ansvarsområdena omsorg om personer med funktionshinder och personer med psykiskt funktionshinder. Stadsdelsnämnden förordar också att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskning av de privata utförare som staden tecknat avtal med och som är belägna inom Stockholms stad.

Älvsjö stadsdelsnämnd är positiv till förslaget men anser att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskning av de privata utförare som staden tecknat avtal med. Därutöver anser stadsdelsnämnden att det är angeläget att inspektörerna får en oberoende ställning liknande den stadens äldreomsorgsinspektörer har. De anser också att frågan om rollfördelning och samordning mellan olika inspektörsfunktioner bör aktualiseras.

Östermalms stadsdelsnämnd ställer sig bakom förslaget och ser inspektörsfunktionen som ett bra komplement till övriga gransknings- och kontrollfunktioner. Stadsdelsnämnden betonar att det behövs tydliga, konkreta uppdrag till alla tre inspektörsfunktionerna samt att granskning av tillgänglighet inte enbart ska fokusera på den fysiska miljön.

Mina synpunkter

Det är av stor vikt att säkra kvaliteten inom omsorgen om personer med funktionshinder och om personer med psykiskt funktionshinder. För att det ska vara möjligt krävs bland annat god kompetens hos medarbetarna och en systematisk uppföljning av myn-

dighetsutövning och utförande av insatser. Genom Lys Kompa Funka och Kompetensfonden har ett stort antal medarbetare fått en omfattande kompetensutveckling, vilket kommer att bidra till att säkra och höja kvaliteten i verksamheterna.

Det är angeläget att staden tar ytterligare steg i kvalitetsutvecklingen och stärker det centrala stödet för kvalitetsuppföljningen. Staden bör därför beakta socialtjänstnämndens framställan om att inrätta funktionshindersinspektörer i samband med budget 2007. Inspektörernas granskning är ett viktigt komplement till annan uppföljning, eftersom den har ett tydligt brukarperspektiv. Många stadsdelsnämnder tar upp i sina remissvar att inspektörernas granskning även bör omfatta de privata utförare som staden har avtal med, vilket jag instämmer i. Granskning av privata utförare får regleras genom villkor i avtal, eller om så inte är möjligt på frivillig basis.

Jag delar remissinstansernas uppfattning att stadens inspektörsfunktioner bör ha en oberoende ställning i förhållande till de verksamheter som granskas. Stadsdelsnämndernas omsorg om personer med psykiskt funktionshinder omfattar vuxna, medan omsorg om personer med funktionshinder omfattar både barn och vuxna. Verksamheterna har inom socialtjänstens område stora beröringspunkter med individ- och familjeomsorgen, främst när det gäller vuxna med psykiskt funktionshinder samt barn och vuxna med neuropsykiatriska funktionshinder.

Jag förordar därför att en kommande inspektörsfunktion för omsorg om personer med funktionshinder och personer med psykiskt funktionshinder organiseras inom socialtjänstnämnden. En sådan placering är naturlig utifrån socialtjänstnämndens breda ansvarsområden inom socialtjänsten samt nämndens uppgift att bereda ärenden till kommunstyrelsen om riktlinjer, principer och uppföljning inom socialtjänsten, förutom äldreomsorg. Inom funktionshindersområdet bevakar socialtjänstnämnden frågor om likvärdig service och likställighet när det gäller biståndsbedömning samt följer stadsdelsnämndernas verksamhet genom regelbundna kontakter och utbildningsinsatser. Jag föreslår vidare att en kommande inspektionsverksamhet inom funktionshindersområdet genomförs på tydliga uppdrag av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen.

I remissvaren betonas att flera inspektörsfunktioner aktualiserar frågan om rollfördelning och samordning mellan funktionerna. I samband med slutbehandlingen av socialtjänstnämndens hemställan bör även beaktas behovet att se över samordningen mellan stadens inspektörsfunktioner.

I avvaktan på att socialtjänstnämndens framställan behandlas i samband med upprättande av budget för år 2007 ges stadsledningskontoret i uppdrag att utarbeta instruktioner för en kommande inspektörsfunktion. I likhet med många stadsdelsnämnder anser jag att det finns behov av uppföljning inom tillgänglighetsområdet. Något särskilt uppdrag att utreda frågan är inte nödvändigt, utan behovet av en tillgänglighetsinspektör kan med fördel ingå i kommunstyrelsens pågående utvärderingar av stadens tillgänglighetsarbete. I det sammanhanget bör handikapporganisationernas farhågor om gränsdragningssvårigheter mellan inspektörer och andra tillsynsfunktioner inom området givetvis beaktas. Jag föreslår att borgarrädsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Socialtjänstnämndens framställan behandlas slutligen i samband med upprättande av budget för år 2007.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att ta fram förslag till instruktion för inspektörsfunktion inom omsorg om personer med funktionshinder och personer med psykiskt funktionshinder.

3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda frågan om tillgänglighetsinspektör inom ramen för övriga utvärderingar inom tillgänglighetsområdet.

Stockholm den 22 mars 2006

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. i huvudsak bifalla föredragande borgarråds förslag till beslut
2. inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med
3. därutöver anför följande

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Stadens äldreomsorgsinspektörer arbetar i dag med granskningar av samtliga privata verksamheter som stadsdelsnämnderna har avtal med. Att granskning av privata utförare endast skulle kunna genomföras efter tecknande av särskilda avtal om detta, som anförts i ärendet, saknar därmed grund. Vi vill i sammanhanget påpeka att merparten av stadsdelsnämnderna uttryckt sitt stöd för denna ordning.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Kristina Ahvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Socialtjänstnämnden beslutade vid sammanträde den 23 augusti 2005 att föreslå kommunfullmäktige att ge socialtjänstnämnden i uppdrag att inrätta två inspektörstjänster med ansvarsområdena omsorg om funktionshindrade och omsorg om psykiskt funktionshindrade. Enligt socialtjänstnämndens förslag ska två inspektörstjänster inrättas fr.o.m. 1 januari 2006, med ansvar att granska beställarorganisationen och utförarorganisationen inom omsorgen om funktionshindrade och omsorgen om psykiskt funktionshindrade. Inspektörernas organisatoriska tillhörighet föreslås bli socialtjänstnämnden med uppdrag att årligen avlägga inspektionsrapporter till kommunfullmäktige.

Inspektörernas granskning föreslås omfatta all verksamhet som bedrivs i egen regi för funktionshindrade personer som får insatser enligt såväl lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) som enligt socialtjänstlagen (SoL). De privata utförare som omfattas av stadens ramavtal och andra privata utförare som stadsdelsnämnderna tecknat individavtal med, föreslås inte ingå i inspektörernas uppdrag. Socialtjänstnämnden bedömer att för dessa verksamheter finns idag en väl fungerande uppföljningsorganisation.

Vidare föreslår socialtjänstnämnden att kommunfullmäktige uppdrar åt stadsledningskontoret att utreda frågan om inspektör på tillgänglighetsområdet. I socialtjänstförvaltningens utredning har flertalet handikapporganisationer, stadens funktionshindradsombudsman samt länsstyrelsen beretts möjlighet att yttra sig. Samtliga ställer sig positiva till inrättande av en inspektörsfunktion inom omsorgen för funktionshindrade. Däremot ställer sig handikappförbundens samordningsorgan (HSO) tveksam till att det inrättas en inspektörsfunktion för att granska den fysiska miljön. HSO anser att det finns risk för kompetenskonflikter och gränsdragningsvårigheter mellan en inspektörsfunktion och andra tillsynsfunktioner inom området.

Socialtjänstnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 augusti 2005 följande.

1. Socialtjänstnämnden godkänner förvaltningens redovisning och förslag.
2. Socialtjänstnämnden föreslår att kommunfullmäktige ger socialtjänstnämnden i uppdrag att inrätta två inspektörstjänster med ansvarsområdena omsorg om funktionshindrade och omsorg om psykiskt funktionshindrade.
3. Socialtjänstnämnden föreslår att kommunfullmäktige uppdrar till socialtjänstnämnden att utarbeta ett förslag på instruktion för inspektörerna.
4. Socialtjänstnämnden föreslår att kommunfullmäktige uppdrar till stadsledningskontoret att, i samråd med berörda nämnder, utreda frågan om inspektör på tillgänglighetsområdet.
5. Socialtjänstnämnden överlämnar ärendet till kommunfullmäktige för beslut.
6. Därutöver anför följande.

I likhet med socialtjänstförvaltningens handikappråd vill vi under förvaltningens förslag på sidan nio i stycket Metod och arbetsformer för inspektörerna, förlänga andra meningen med ”samt att insatsen ger den enskilde goda levnadsvillkor”.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Peter Lundén-Welden m.fl.* (m), ledamöterna *Ann-Katrin Åslund m.fl.* (fp) och ledamoten *Désirée Pethrus Engström* (kd), *bilaga*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Detta ärende har utarbetats inom socialtjänstförvaltningens stab. Socialtjänstnämndens handikappråd har behandlat ärendet den 12 maj 2005. Information enligt samverkansavtalet har skett den 13 maj 2005.

DHR (De Handikappades Riksförbund), SRF (Synskadades Riksförbund), HSO (Handikappförbundens Samarbetsorgan), IFS (Intresseföreningen För Schizofreni), RSMH (Riksförbundet för Social och Mental Hälsa), Länsstyrelsen i Stockholms län och Stockholms stads Funktionshinderombudsman (FO), har getts möjlighet att lämna synpunkter på ärendet.

Bakgrund

Socialtjänstnämnden har den 15 mars 2005 uppdragit åt förvaltningen att undersöka förutsättningarna för inrättande av en inspektörsfunktion för omsorgen om funktionshindrade. Nämnden hänvisar till revisionsrapporten "Handläggning av insatser till personer med funktionshinder inom Stockholms stad" där det konstateras att omsorgen om funktionshindrade i staden saknar det centrala stöd i kvalitetsuppföljning som äldreomsorgsinspektörerna erbjuder inom äldreomsorgen. Det finns anledning att stärka det centrala stödet för omsorgen om funktionshindrade.

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholms stad

Omsorgen om funktionshindrade har under de senaste tio åren genomgått mycket stora förändringar såväl i Stockholms stad som i landets övriga kommuner. Förändringarna har sin grund dels genom införandet av Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) 1994 och dels genom psykiatrireformen 1995.

1994 infördes Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) vilket bl a innebar att Stockholms stad ett år senare fick ansvaret för omsorgen om utvecklingsstörda personer. Detta ansvar hade tidigare åvilat landstinget. Staden övertog därmed ansvaret för stöd och omvårdnad till bl a 540 personer boende i gruppboendestäder, 720 personer i daglig verksamhet och 110 personer i barnboenden och korttidshem. Därtill kom ansvar för habiliteringsenheter för förskolebarn, familjehem, kontaktpersoner, externa placeringar m m.

Genom införandet av LSS tillkom ett kommunalt ansvar för personer med varaktiga funktionshinder "om dessa är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd och service". En sådan stödsats som tillkom genom införandet av LSS var möjligheten att ansöka om personlig assistans. Många av dessa personer hade visserligen redan insatser enligt SoL och var därmed kända av staden men rättighetslagen LSS kom att ställa betydligt högre krav på organisationen när det gäller såväl kompetens som verksamhetsutveckling.

1995 genomfördes också psykiatrireformen vilket resulterade i att staden fick ansvaret för boende, sysselsättning och fritidsverksamhet riktat till psykiskt funktionshindrade personer.

Stockholms stads mål för omsorgen om funktionshindrade

Stadens övergripande målsättning är att garantera alla funktionshindrade i staden en bra omsorg, vård och service med likvärdig bedömning oavsett var i staden man bor. Insatserna ska ges utifrån den enskildes behov och önskemål. Vidare slås fast i budget 2005 för Stockholms stad att "FN:s standardregler för funktionshindrade ska genomsyra stadens alla verksamheter. Den grundläggande principen för alla aktiviteter och verksamheter som riktas till stadens invånare är att alla, även personer med funktionshinder, har tillträde till stadens verksamheter. Staden har åtagit sig att följa målen i den nationella handlingsplanen om handikappolitiken, där det slås fast att samhället ska sträva efter att göra det möjligt för människor med funktionshinder att bli fullt delaktiga i samhällslivet".

Det huvudsakliga styrdokumentet för omsorgen om funktionshindrade är Handikappolitiskt program för Stockholms stad. Det handikappolitiska programmet gäller från 1 januari 2005 och utgör grunden för samt redovisar stadens inriktningsmål för arbetet med att åstadkomma ett

Stockholm som är tillgängligt och kan ge jämlika och rättvisa levnadsvillkor för personer med funktionshinder. Programmet ska ses som ett instrument för verksamhetsplaneringen.

Extern och intern granskning av Stockholms stads verksamheter

Stockholms stads äldreomsorgsinspektörer

Kommunfullmäktige beslutade 1997 att inrätta tre anställningar som äldreomsorgsinspektör. Syftet var enligt kommunstyrelsens protokoll att tillförsäkra stadens äldre en god och jämn kvalitet i omvårdnaden oavsett var i staden man bor. Verksamheten drevs som ett projekt de tre första åren men efter utvärdering år 2000 permanentades verksamheten som en del av den kommunövergripande uppföljningen av stadens äldreomsorg.

Äldreomsorgsinspektörerna granskar hela äldreomsorgsorganisationen, d v s såväl beställare som utförare. Syftet med inspektörernas arbete är att granska, bedöma och redovisa den kedja av insatser som de äldre möter då ett behov av vård och omsorg uppstår. Granskningen genomförs med utgångspunkt från utarbetade kriterier. Modellen för granskningen består av olika steg som innefattar intervjuer, observationer, dokumentgranskning, analys, återkoppling och rapportskrivande. Vid utarbetandet av arbetsmodell för äldreomsorgsinspektörerna har man i stora delar följt den modell som gäller för skolinspektörerna inom utbildningsförvaltningen.

Funktionen som äldreomsorgsinspektörer har, som tidigare nämnts, utvärderats år 2000 och resultatet blev övervägande positivt. Utvärderingen, som genomfördes med hjälp av intervjuer och enkäter, visade att inspektörsfunktionen inom äldreomsorgen var befogad vid sidan av andra externa och interna granskningsfunktioner. Nästan alla intervjuade var överens om att metoden med deltagande observation och öppen dialog gav en bra bild av verkligheten. En central fråga var om inspektionerna givit några effekter, hade de lett till förändringar? Flertalet intervjuade tyckte att den muntliga och skriftliga återföringen var klar och tydlig, man förstod vad som måste åtgärdas och vad som fungerade bra. Dock ansåg många att rapporterna kunde bli mer distinkta när det gällde att ange brister i verksamheten. Utvärderingen visade också att det fanns en enighet om att inspektörsfunktionen skulle permanentas men att mycket i sättet att arbeta kunde utvecklas. Hela kedjan från biståndsbeslut till utförd insats borde ingå i granskningen, d v s även beställarfunktionen borde granskas. Fokuserade inspektioner där specifika delar av äldreomsorgen granskas, efterfrågades av många i intervjuerna.

Det har nu gått fem år sedan utvärderingen av inspektörsfunktionen inom äldreomsorgen genomfördes och erfarenheterna därefter kan sammanfattas på följande sätt:

- likställighetsprincipen har förstärkts
- ökat fokus på brukarens behov
- större överblick och fördjupad helhetsbild
- möjligheterna att jämföra och att sprida idéer har ökat
- större insyn i verksamheter som drivs såväl på entreprenad som privat

Stockholms stads äldreombudsman

Kommunfullmäktige beslutade år 1999 att inrätta en funktion som Äldreombudsman. Äldreombudsmannens uppgift är bl a att informera om stadens äldreomsorg, ge råd, stöd och vägledning till äldre och deras anhöriga eller andra företrädare, förmedla kontakt och slussa vidare till rätt stadsdelsförvaltning eller myndighet, ta tillvara och följa upp synpunkter, önskemål och klagomål och förmedla dessa till beslutsfattare och t ex äldrepersonal samt sprida goda exempel inom staden så att stadens omsorg och andra tjänster för äldre ska kunna utvecklas och förbättras.

Äldreombudsmannen kan inte ändra på fattade beslut men är en stödjande funktion när det gäller information och rådgivning.

Stockholms stads funktionshinderombudsman (FO)

Kommunfullmäktige beslutade år 2000 att inrätta en funktion som stadens ombudsman för frågor om funktionshinder – funktionshinderombudsman (FO) och Kommunstyrelsen fastställde år 2001 en instruktion för FO:s verksamhet.

Stadens funktionshinderombudsman ska fungera som en kunskapsresurs och ett komplement för stadens nämnder och styrelser. FO ska vidare följa upp efterlevnaden av lagstiftning, policy och riktlinjer samt föreslå förbättringsåtgärder. I instruktionen för FO anges fyra huvudområden inom vilka FO ska agera; omvärldsbevakning, uppföljning, samarbete/samverkan samt därtill vara ett forum för människor med funktionshinder, deras anhöriga och organisationer. Det måste betonas att FO inte kan användas som ombud eller företrädare för enskilda och att FO inte heller kan överpröva ansvariga nämnders beslut.

Stockholms stads revision

Revisorerna i Stockholms stad är förtroendevalda och har kommunfullmäktiges uppdrag att granska all kommunal verksamhet i staden inklusive bolag och stiftelser. De biträds av revisionskontoret. Revisorerna bedömer varje år om verksamheterna sköts på ett ändamålsenligt, effektivt och säkert sätt. Det är revisorernas uppgift att kontrollera om kommunfullmäktiges beslut efterföljs och att de ansvariga har medborgarnas bästa för ögonen.

Revisionen ska också verka förebyggande och bidra till förbättringar i stadens verksamheter vilket förutsätter en levande dialog med granskade nämnder och bolag. Det krävs också att revisionsinsatserna ständigt utvecklas och anpassas till nya behov.

I praktiken kan en revision innebära att vissa utvalda verksamhetsdelar vid några stadsdelsnämnder studeras. Granskningen dokumenteras därefter i en rapport som de berörda nämnderna är skyldiga att svara på. I nämndernas svar ska det också framgå vilka åtgärder som kommer att vidtas för att rätta till eventuellt påtalade brister.

Länsstyrelsen och Socialstyrelsen

Länsstyrelsen och Socialstyrelsen utövar tillsyn enligt Socialtjänstlagen (SoL), Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Länsstyrelsen tillståndsprövar all privat verksamhet som bedrivs enligt LSS och Länsstyrelsen kan även förelägga en kommun en ”särskild avgift” i de fall kommunen inte verkställt en dom enligt LSS som varit till den enskildes fördel. Det kan t ex gälla rätten till ett eget boende i gruppboende men där kommunen inte erbjuder sådant boende.

Socialstyrelsen är en nationell expert- och tillsynsmyndighet inom bl a socialtjänstens område. Myndigheten verkar för att insatserna inom området har god kvalitet och fördelas efter behov.

Stadsdelsnämndernas interna uppföljning

Varje stadsdelsnämnd har skyldighet att följa upp sitt ansvarsområde genom egen revision, internkontroll och kvalitetsuppföljning. Stadsdelsnämndernas medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS) har ett särskilt granskningsansvar som bl a innebär anmälningsplikt i medicinska frågor.

Utbildningsnämndens inspektörer

Inom utbildningsnämnden finns det skolinspektörer som är verksamma vid förskolorna, grundskolorna och gymnasieskolorna. Inspektörernas huvuduppgift är att utvärdera skolornas kvalitet, i första hand deras förmåga att nå och sträva mot nationella mål för skolan, men också att bidra till en positiv utveckling genom att sprida goda verksamhetsidéer. Skolinspektörernas verksamhetsinriktning bestäms årligen och i samband därmed beslutas också vilka verksamhetsdelar som ska belysas mer ingående.

Utvärderingen görs genom att granska relevanta dokument för respektive skola, följa undervisningen och samtala med skolledare, personal, elever och föräldrar. Inspektionerna resulterar dels i en muntlig återrapportering till respektive skolenhet och dels i en skriftlig rapport som redovisas i utbildningsnämnden.

Handikapporganisationernas, Länsstyrelsens och FO:s synpunkter

Förvaltningen har efterfrågat synpunkter från handikapporganisationerna, Länsstyrelsen i Stockholms län och Stockholms stads Funktionshinderombudsman (FO). I det följande redovisas de synpunkter som inkommit.

HSO (Handikappförbundens Samarbetsorgan) menar att utgångspunkten för inspektionerna ska vara den enskildes rätt att själv bestämma över sitt liv. Brukarperspektivet ska stå i fokus och HSO anser att såväl beställar- som utförarfunktionerna ska granskas och granskningen ska omfatta insatser som ges både enligt SoL och LSS. HSO framför några exempel på vad som kan granskas av inspektörerna och det gäller bl a förekomsten av individuell plan enligt LSS och hur planen stämmer överens med de insatser den enskilde verkligen får. En annan angelägen granskningsuppgift som framförs är i vad mån psykiskt funktionshindrade får sina behov prövade enligt LSS.

Däremot anser inte HSO att inspektörsfunktionen ska omfatta den fysiska miljön. Det är svårt att se hur en sådan inspektör skulle fungera vid sidan av andra professioner inom området, t ex tjänstemän, politiker, sakkunniga etc. HSO ser en risk för kompetenskonflikter och svårigheter att dra tydliga gränser mellan inspektörsfunktionen och andra funktioner. Dessutom finns lagstiftning med möjlighet till överprövning inom tillgänglighetsområdet.

SRF (Synskadades Riksförbund) anser, liksom HSO, att verksamheterna ska granskas ur ett brukarperspektiv. Granskningen ska omfatta utredning, beslut, implementering av beslut samt utförande verksamheters kvalitet. Eftersom insatser kan ges enligt både SoL och LSS ska båda lagrummen stå i fokus för inspektörernas arbete. SRF ser det som nödvändigt att någon form av sanktionssystem byggs in i inspektörsfunktionen i de fall verksamheterna inte uppfyller uppställda kvalitetskrav.

IFS (Intresseföreningen För Schizofreni) anser att biståndshandläggningen inom socialpsykiatriens område bör granskas med frågeställningen om bedömningarna sker med individens bästa eller med ekonomin för ögonen. Vidare behöver behovet av omvårdnad i stödboende, gruppboende och enskilt boende granskas. Ytterligare ett område för inspektörernas granskning gäller vilken målsättning det finns för t ex boendestöd.

DHR (De Handikappades Riksförbund) vill särskilt framhålla att inspektörerna måste få rätt ”verktyg” för sitt uppdrag. Om en av inspektörerna ska granska tillgänglighetsarbetet i staden är det en fördel om denne inspektör själv har erfarenhet av att vara funktionshindrad. DHR anser också att inspektörerna ska ha ett nära samarbete med FO och även vara organisatoriskt knutna till FO.

RSMH (Riksförbundet för Social och Mental Hälsa) menar att det framförallt är boende, sysselsättning/arbete och fritidsaktiviteter som bör granskas. Stadsdelsnämndernas boendestöd behöver granskas för att klargöra om insatsen lever upp till riktlinjernas principiella, vårdideologiska och individualiserande rekommendationer. Behoven av arbete/sysselsättning behöver granskas eftersom de på sina håll är mycket illa tillgodosedda. Ett annat område där RSMH anser att det finns brister och där granskning är befogad, gäller möjligheterna till utbildning, fortbildning, aktiveringsutbildning eller ren bildningsaktivitet.

Länsstyrelsen i Stockholms län ser mycket positivt på att inrätta en inspektörsfunktion. Länsstyrelsen framhåller att det är angeläget att bevaka, förbättra och utveckla alla former av kvalitetsfrågor, särskilt med tanke på den komplettering som sker i LSS fr o m den 1 juli 2005. Kompletteringen innebär att kvalitet, dokumentation och anmälningsplikt om missförhållanden i verksamheten, lagregleras från detta datum.

FO, Funktionshinderombudsmannen anser att det behövs systematisk uppföljning och kvalitetsstudier av verksamheterna. Inspektörsliknande funktioner behövs för att följa efterlevnaden av stadens handikappolitiska program och efterlevnaden av lagstiftningens bärande principer. Inspektörsfunktionen skulle med fördel kunna ha både tillgänglighets- och omsorgskompetens. En viktig del i den metod inspektörerna använder är att inte enbart se till det som inte fungerar utan även lyfta det som är bra och som kan tjäna som exempel för andra.

Förvaltningens synpunkter

Såväl internt som externt finns idag flera funktioner och myndigheter som har till uppgift att granska och följa upp stadens verksamheter när det gäller det ekonomiska och det kvalitets- och innehållsmässiga perspektivet. De externa myndigheterna såsom länsstyrelse och socialstyrelse ansvarar ytterst för att gällande lagstiftning efterlevs.

Inom stadens äldreomsorg och inom skolans område finns särskilda inspektörsfunktioner som har till uppgift att systematiskt granska verksamheterna i syfte att säkerställa en likvärdig och hög kvalitet i omsorgen om de äldre och i utbildningen av barn och ungdomar.

Erfarenheterna av inspektörer inom äldreomsorgen och skolan är övervägande positiva. Inrättandet av äldreomsorgsinspektörer har inneburit att ytterligare ett redskap tillkommit för att kunna jämföra äldreomsorgen över staden. Möjligheterna att efterleva likställighetsprincipen har förstärkts, trots att fler aktörer på marknaden har tillkommit. Kvalitetsutvecklingen har påskyndats genom att granskningarna i sig har lett till att verksamheterna börjat analysera frågor som organisation, kompetens, bemötande, dokumentation och arbetssätt. En av utgångspunkterna för inspektörerna har varit att lyfta fram positiva exempel från verksamheterna, en arbetsmetod som har inspirerat både chefer och personal i verksamheterna.

De synpunkter som kommit från handikapporganisationerna, från Länsstyrelsen i Stockholms län och från Funktionshinderombudsmannen visar att samtliga är positiva till inrättandet av en inspektörsfunktion. De är alla eniga om att en granskande funktion inom området behövs och att granskning av verksamheternas kvalitet måste prioriteras.

Det kan konstateras att de synpunkter som inkommit väl stämmer överens med förvaltningens, nämligen att behovet av en kommunövergripande granskning inom omsorgen om funktionshindrade och inom omsorgen om psykiskt funktionshindrade är stort. Tillsynen behöver utvecklas och stärkas. I Stockholms stads budget för 2005 står att "stadens övergripande målsättning är att garantera alla funktionshindrade i staden en bra omsorg, vård och service med likvärdig bedömning oavsett var i staden man bor. Insatserna ska ges utifrån den enskildes behov och önskemål."

Inrättandet av en inspektörsfunktion skulle med stor sannolikhet bidra till att stärka den enskildes ställning, öka kvaliteten i de insatser som ges och medverka till att utveckla verksamheternas förhållningssätt i det dagliga arbetet. Det är naturligtvis av stor betydelse att inspektörsfunktionen utformas på ett sådant sätt att den kan fånga alla de verksamhetsdelar och ansvarsområden som ingår i stadens ansvar, såväl enligt socialtjänstlagen (SoL) som enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att totalt tre inspektörer inrättas med uppgift att dels granska stadens verksamheter och dels granska tillgänglighetsaspekter av betydelse för personer med funktionshinder. Två inspektörer föreslås få till uppgift att granska beställar- och utförarfunktion vid stadsdelsnämndernas enheter för omsorg om funktionshindrade. En tredje inspektör föreslås granska stadens tillgänglighetsarbete. Inspektörerna inrättas fr o m den 1 januari 2006. Syftet med inspektörsfunktionen är att säkra en god kvalitetsutveckling, förstärka likställigheten och främja den enskildes rätt till självbestämmande och delaktighet.

Gränsdragning mot FO, Funktionshinderombudsmannen

Det är viktigt att klargöra gränsdragningen mellan FO:s uppdrag och ansvar gentemot rollen som inspektör. FO, Funktionshinderombudsmannen, är som tidigare beskrivits, en kunskapsresurs och ett komplement för stadens nämnder och styrelser. FO ska följa upp efterlevnaden av lagstiftning, policy och riktlinjer samt föreslå förbättringsåtgärder. Det är viktigt att påpeka att denna uppföljning sker på en strukturell, övergripande nivå. FO:s arbetsfält spänner över hela staden och alla verksamhetsgrenar vid stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag.

Inspektörernas uppdrag ska rikta in sig på stadsdelsnämndernas funktionshinderomsorg. De granskar och rapporterar om förhållanden ute i verksamheterna med fokus på den enskildes behov och rättigheter.

Granskning av stadens beställar- och utförarorganisation

Förvaltningen föreslår att två inspektörer får ansvaret för att granska beställar- och utförarfunktionen vid samtliga stadsdelsnämnder. Granskningen omfattar den verksamhet som bedrivs för funktionshindrade personer som får insatser såväl enligt Socialtjänstlagen som enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Inspektörernas organisatoriska tillhörighet föreslås

bli socialtjänstnämnden med uppdrag att årligen avlägga inspektionsrapporter till Kommunfullmäktige.

De privata utförare som omfattas av stadens ramavtal och andra privata utförare som stadsdelsnämnderna tecknat individavtal med, föreslås inte ingå i inspektörernas uppdrag. När det gäller stadens ramavtal för boende och daglig verksamhet, finns en väl fungerande uppföljningsorganisation. De individavtal som finns åligger de berörda stadsdelsnämnderna att följa upp. All enskild verksamhet står dessutom under länsstyrelsens tillsyn. Därtill kommer att den totala volym som staden upphandlat av privata vårdgivare är förhållandevis liten.

Inspektörerna ska vara väl förtrogna med stadens funktionshinderomsorg och de bör komplettera varandra genom att en har sin huvudsakliga kompetens inom omsorgen om funktionshindrade och en inom omsorgen om psykiskt funktionshindrade. De ska ha likvärdig kompetens när det gäller utrednings- och beslutsprocessen och de ska ha goda kunskaper om gällande lagstiftning, stadens riktlinjer och andra för området viktiga styrdokument.

Verksamheter som omfattas

Omsorgen om funktionshindrade och omsorgen om psykiskt funktionshindrade karaktäriseras av verksamheter som organiseras i små, från varandra avgränsade enheter och ibland med inriktning på speciella behov. Verksamheter för utvecklingsstörda personer är t ex gruppboenden, korttidshem och dagliga verksamheter. Inom socialpsykiatriens område återfinns gruppboenden, boendestöd och dagverksamheter. Stadsdelsnämndernas organisation för att utföra personlig assistans, ledsagning, avlösning, rekrytering av kontaktpersoner och korttidsfamiljer är ytterligare områden som kan granskas. Därtill kommer granskning av beställarprocessen från ansökan till beslut.

Metod och arbetsformer för inspektörerna

Inspektörerna ska genomföra sin granskning ur ett brukarperspektiv. Det betyder att granskningen ska ge svar på om det stöd och den omvårdnad och service som ges, tillgodoser det behov den enskilde har. Det är därför viktigt att inspektörerna genomför sin granskning nära den enskilde och att de träffar chefer, arbetsgrupper och intressegrupper. Granskningen ska inte enbart lyfta fram det som fungerar mindre bra utan även sådana metoder och förhållningssätt som är till gagn för den enskilde.

Inspektionerna ska kunna omfatta en stadsdelsnämnds hela verksamhet för funktionshinderomsorg men kan även riktas mot särskilda delar av verksamheten, t ex granskning av en stadsdelsnämnds utförarorganisation för personlig assistans eller granskning av boendestödet för psykiskt funktionshindrade.

När inspektionen är avslutad ska resultatet återföras till stadsdelsnämndens ledning och de berörda enheterna. Socialtjänstnämnden godkänner rapporterna som därefter redovisas till Kommunfullmäktige en gång om året.

Instruktion för inspektörerna

Förvaltningen har ovan beskrivit och lagt förslag på organisation, metod och arbetsformer för inspektörerna. När det gäller metod och arbetsformer krävs en fördjupad analys som resulterar i en instruktion för inspektörernas uppdrag. Förvaltningen föreslår därför att Kommunfullmäktige uppdrar åt Socialtjänstnämnden att återkomma med ett förslag på instruktion för inspektörerna.

Granskning av stadens tillgänglighetsarbete

I Stockholms stads budget för 2005 står att "Stockholms stads målsättning är att vara världens mest tillgängliga huvudstad år 2010. För att uppnå detta mål krävs att stadens samtliga verksamheter tar ansvar för tillgänglighet och bemötande på olika nivåer".

En inspektörsfunktion som omfattar funktionshinderområdet måste också fånga de problem, positiva framsteg och frågeställningar som rör tillgänglighetsområdet. Det är viktigt att framhålla att tillgänglighet inte enbart ska fokusera på den fysiska miljön. Tillgänglighet är också möjligheten att t ex kunna tillgodogöra sig skrivet material eller att kunna bevista en teaterföreställning och få den tolkad om man är döv.

Förvaltningen föreslår att en inspektör får ansvaret för att granska tillgängligheten i staden. Den organisatoriska tillhörigheten, arbetsformer och metod bör stå i nära kontakt med stadens tillgänglighetsprojekt. Förvaltningen föreslår därför att Kommunfullmäktige ger SLK i uppdrag att utreda frågan i samråd med berörda nämnder.

REMISSER

Ärendet har remitterats till kommunstyrelsens handikappråd, stadsledningskontoret och alla stadsdelsnämnder.

Kommunstyrelsens handikappråd beslutade den 18 januari 2005 att lämna följande yttrande.

I flera revisionsrapporter har det framkommit att det brister i omsorgen om funktionshindrade, vad gäller såväl kvantitet som kvalitet. Det brister också på sina håll i hur enskilda ärenden handläggs. Därför välkomnar vi förslaget att inrätta de två inspektörstjänsterna vars uppgift ska vara att granska beställar- och utförarfunktionerna vid stadsdelsnämndernas enheter för omsorg om funktionshindrade.

Rådet instämmer i revisorernas synpunkt gällande placering. Det är viktigt inspektörerna inte blir spridda på olika enheter och förvaltningar. Istället bör de vara placerade på ett och samma ställe t ex stadsledningskontoret.

Vi har dock inte av motiven i tjänsteutlåtandet blivit övertygade om att det skulle vara befogat att utesluta privata utförare från inspektörernas granskning. Såväl stadsdelsnämndernas som länsstyrelsens resurser för tillsyn är för närvarande alldeles för begränsade för att deras granskning ska garantera god kvalitet i handläggning och konkreta verksamheter. Vi kan inte bedöma om det skulle uppstå kompetenskonflikter om en kommunal inspektörsfunktion ges befogenheter att granska också privat verksamhet. Denna fråga behöver utredas.

Vad gäller den tredje föreslagna inspektörsfunktionen, den vars uppgift ska vara att granska stadens tillgänglighetsarbete, föreslår vi att man avvaktar med ett definitivt beslut till dess att det har klarlagts hur en inspektör inom området tillgänglighet ska arbeta i relation till övriga kontrollfunktioner som finns enligt lagstiftning och i stadens nuvarande organisation. Det behöver också klargöras vilka kvalifikationer som inspektören skall ha. Vi föreslår också att kommunstyrelsens handikappråd ges tillfälle att utse ett par representanter att delta i utredningen.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 mars 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret stöder förslaget om att två inspektörer anställs med ansvar att granska omsorg om personer med funktionshinder och personer med psykiskt funktionshinder. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att säkerställa en likvärdig behandling för stadens invånare oavsett var i staden man bor. Erfarenheterna från stadens äldreomsorgsinspektörer och skolinspektörer har visat att dessa inte bara bidrar till en ökat likställighet i staden utan också ofta till verksamheternas interna kvalitetsutvecklingsarbete. Stadsledningskontoret anser att de föreslagna inspektörsfunktionerna kan utgöra ett betydelsefullt komplement till övriga granskningsfunktioner och bidra till att stärka kvalitetsuppföljningen av omsorgen om personer med funktionshinder och personer med psykiskt funktionshinder.

Inspektörernas placering i organisationen

Både SPO-utredningen och revisionskontoret har belyst frågan om stadens inspektörsfunktioner och deras organisatoriska tillhörighet. I SPO-utredningens slutrapport påtalas att inspektörernas oberoende stärks genom att de inte är anställda av den nämnd de ska granska. I en nyligen redovisad revisionsrapport "Rättsäkerhet för personer med funktionshinder inom tre stadsdelsnämnder i Stockholm" (Dnr 420/178-05) anser revisionskontoret att "placeringen av stadens inspektö-

rer under olika organisationer kan försvåra kommunstyrelsens uppsikt över nämnders verksamhet”.

Kommunfullmäktige har med anledning av den organisationsöversyn av socialtjänstnämnden som nyligen genomförts (Dnr 021-48877/2004) beslutat om ansvarsfördelningen mellan socialtjänstnämnden och kommunstyrelsen. Den innebär att socialtjänstnämnden har ansvar för de operativa verksamheter som är stads- och sektorsövergripande medan kommunstyrelsen har ansvar för stadsövergripande uppföljning, styrning och samordning.

Mot bakgrund av detta föreslår stadsledningskontoret att inspektörsfunktionerna inom omsorg om personer med funktionshinder respektive personer med psykiskt funktionshinder samordnas med äldreomsorgens inspektörer inom stadsledningskontoret. Genom en sådan organisation kan sannolikt också samordningsvinster uppnås, inte minst vad gäller metod- och kompetensutveckling.

Kostnader

Enligt stadsledningskontorets beräkningar uppgår kostnaden för två heltidsanställda inspektörer till ca 2 mnkr.

Inspektörernas uppdrag

För att få en samlad och effektiv organisation är det viktigt att de olika inspektörsfunktionerna inom såväl äldreomsorg som omsorg om personer med funktionshinder och personer med psykiskt funktionshinder har likartade uppdrag och instruktioner. Enligt stadsledningskontorets uppfattning bör därför också äldreomsorgsinspektörernas uppdrag och instruktion ses över i samband med att instruktion upprättas för de nya inspektörsfunktionerna. Stadsledningskontoret vill i sammanhanget påtala att de ansvarsområden som åvilar inspektörerna inom omsorg om personer med funktionshinder och personer med psykiskt funktionshinder är både omfattande och komplexa. Det finns också stora skillnader mellan de olika verksamhetsområdena, inte minst när det gäller myndighetsutövningens organisering i de olika stadsdelsnämnderna.

För att inspektörernas granskning och rapporter ska tillgodose de förväntningar och krav som ställs är det viktigt att deras uppdrag är tydliga och väl definierade. Styrkan i äldreomsorgsinspektörernas granskning är att de granskar hela äldreomsorgsorganisationen i en stadsdelsnämnd, såväl beställare som utförare. Detta ger ett väl underbyggt underlag som är viktigt för trovärdigheten.

Granskning av privata utförare

Från och med den 1 januari 2006 införs en ny modell för kvalitetsuppföljning av hemtjänst, ledsagning och avlösning inom staden som i första hand är avsedd för centralt upphandlade ramavtal. Modellen kan dock också användas av stadsdelsnämnderna för granskning av de egna verksamheterna. Samtidigt har också en revidering gjorts av den befintliga modellen för uppföljning av vård- och omsorgsboenden, den s.k. SUR-uppföljningen. Inspektörernas granskningar är ett viktigt komplement till dessa kvalitetsuppföljningar, inte minst genom att de har ett tydligt brukarperspektiv och att de i sina rapporter lyfter fram goda exempel. Enligt stadsledningskontorets uppfattning är det värdefullt med en likvärdig kvalitetsuppföljning av såväl privata som kommunala utförare. Stadsledningskontoret anser därför att det är av största vikt att också de privata utförarna omfattas av inspektörernas granskningar.

Inspektörsfunktion inom tillgänglighetsområdet

Kommunstyrelsen har i budget 2006 ett uppdrag att under våren följa upp och utvärdera stadens tillgänglighetsprojekt. Kommunstyrelsen ska också under året se över behovet av uppföljning och kvalitetssäkring av stadens övriga tillgänglighetsarbete. Enligt stadsledningskontoret bör dessa utvärderingar kunna visa på vilka eventuella behov som finns av en inspektörsfunktion inom tillgänglighetsområdet. Stadsledningskontoret avstyrker därför förslaget om att stadsledningskontoret får ett särskilt uppdrag att utreda frågan om en inspektörsfunktion inom tillgänglighetsområdet.

Bromma stadsdelsnämnd beslutade den 27 oktober 2005 att ställa sig bakom förvaltningens yttrande.

Reservation anfördes av *Jan Tigerström m.fl. (m)*, *Kristin Swanberg m.fl. (fp)*, *Désirée Pethrus Engström (kd)*, *bilaga*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen instämmer med socialtjänstförvaltningens förslag att totalt tre inspektörer inrättas med uppgift att dels granska stadens verksamheter och tillgängligheten för personer med funktionshinder. Inrättandet av en inspektörsfunktion bör möjliggöra att likställighetsprincipen efterlevs i staden, ett ökat fokus på brukarens behov samt påskynda kvalitetsutvecklingen. Inspektörsfunktionen kommer att vara ett redskap för ökad insyn i stadens verksamheter samtidigt som funktionen fördjupar helhetsbilden.

I Stockholms stads budget för 2005 står det att "Stockholms stads målsättning är att vara världens mest tillgängliga huvudstad år 2010". Det är viktigt att ha en helhetssyn av alla åtgärder för ökad tillgänglighet. Förvaltningen instämmer med socialtjänstförvaltningens förslag att en inspektör får ansvaret för att granska tillgängligheten i staden. En viktig del av inspektörernas arbete bör vara att lyfta fram de bra verksamheter som finns i staden.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslutade den 20 oktober 2005 att återropa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Birgitta Axén m.fl. (m)*, *Göran Holmström (kd)*, *Hans Larsson m.fl. (fp)*, *bilaga*.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltning har i huvudsak inget att erinra mot att Stockholm stad inrättar två anställningar som inspektörer med ansvar för att följa upp stadens verksamhet för funktionshindrade. Förvaltningen anser dock att inspektörerna bör organiseras under kommunstyrelsen. Detta för att få en oberoende ställning gentemot stadens förvaltningar och bolag och samtidigt kunna utnyttja eventuella samordningsvinster tillsammans med äldreomsorgsinspektörerna. Gränsdragningsfrågorna mot funktions- och äldreomsorgsombudsmannen bedöms också vara enklare att reglera vid en sådan organisatorisk placering.

Förvaltningen gör också bedömningen att de två nya inspektörernas ansvarsområde bör utökas till att även följa upp den verksamhet som socialtjänstförvaltningen bedriver för funktionshindrade.

När det gäller inspektören på tillgänglighetsområdet tar förvaltningen inte någon ställning i frågan eftersom den föreslås utredas.

Farsta stadsdelsnämnd beslutade den 24 november 2005 att Farsta stadsdelsnämnd godkänner stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Farsta stadsdelsnämnd anför därutöver följande:

Nämnden instämmer i förvaltningens skrivningar i tjänsteutlåtandet.

Nämnden avstyrker förslaget att inrätta två handikappinspektörer samt att vidare utreda frå-

gan om inspektörer på tillgänglighetsområdet. Nämnden är angelägen om att bedriva en verksamhet även inom dessa områden med god kvalitet. Vi anser inte att kvalitén kommer att öka med ytterligare inspektörer. Kontroll- och granskningsfunktionerna är redan tillräckliga.

Nämnden vill utöver det förvaltningen pekat på i sitt utlåtande även understryka att vi förtroendevalda har viktiga uppdrag både att se till att resurserna räcker, att beslut fattas samt att nämndens verksamheter följs upp och kontrolleras. Den interna kontrollen i förvaltningarna är viktig och ska ske systematiskt, förvaltningens chefer och biståndshandläggarna är då viktiga. Omsorgstagarna/brukarna själva och deras närstående är andra viktiga resurser för kontroll. Vidare har media en uppgift att informera om brister i verksamheten. Sammantaget ger detta stora och enligt nämndens uppfattning tillräckliga möjligheter till och resurser för kontroll.

Reservation anfördes av Birgitta Holm m.fl. (m), Inga-Lill Persson m.fl. (fp) och Peter Molin (kd), bilaga.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det finns såväl myndigheter med skyldighet att kontrollera och utöva tillsyn över verksamheten som stadens egna revisorer och stadsdelsförvaltningens interna kontroll. Stadsdelsförvaltningens interna kontroll skulle kunna utvecklas och systematiseras ytterligare som alternativ till att inrätta särskilda inspektörstjänster. En fördel med detta skulle vara att det blir kortare mellan ev. upptäckt av missförhållande till ändring av detta.

Förslaget avser enbart verksamhet som drivs i kommunal regi. Förvaltningen anser att tillsyn och kontroll bör bedrivas på likartat sätt i såväl privat som kommunal regi för att möjliggöra en rättvisande jämförelse och uppföljning.

På samma sätt innebär förslaget olika behandling av personer med insatser enligt LSS eller SoL beroende på vem som utför insatserna. Det gäller inte bara den upphandlade verksamheten. Heller inte socialtjänstförvaltningens ledsagarservice föreslås skulle omfattas av granskningen. Det är endast stadsdelsförvaltningarnas verksamhet som ska granskas.

Av de remissvar som har kommit in och som redovisas i ärendet ser förvaltningen att det finns förhoppningar att en handikappinspektör skulle kunna medföra en förbättring av sådant som upplevs som brister men som enligt förvaltningen snarare är att se som politiska mål. Förvaltningen tror inte detta är rätta sättet att angripa den sortens frågor.

Inspektörernas granskning sägs skulle göras ur ett brukarperspektiv. Granskningen ska ge svar på om det stöd och den omvårdnad och service som ges tillgodoser det behov den enskilde har. Den enskildes rätt till självbestämmande och delaktighet ska främjas. Granskningen ska genomföras nära den enskilde. Förvaltningen anser att möjligheten att överklaga och få en rättslig prövning av om beslutet motsvarar behovet är den bästa garantin.

Förvaltningens förslag

Mot bakgrund av vad som ovan framförts känner förvaltningen mycket stor tveksamhet till förslaget att inrätta två handikappinspektörer. Kontroll- och granskningsfunktionerna är redan tillräckliga. Förvaltningen anser att en utveckling av den interna kvalitetskontrollen skulle vara mycket effektivare och snabbt kunna ge positiva förändringar vid behov. Förvaltningen föreslår därför att stadsdelsnämnden avstyrker förslaget att inrätta handikappinspektörer.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslutade den 17 november 2005 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och att överlämna det som sitt remissyttrande till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av Christer Wiksell m.fl. (m), bilaga.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadens verksamheter är föremål för tillsyn och granskning från flera olika håll: länsstyrelsen utövar tillsyn enligt socialtjänstlagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade samt hälso- och sjukvårdslagen. Socialstyrelsen är nationell expert- och tillsynsmyndighet för bl.a. socialtjänsten, stadens revisorer granskar om verksamheterna sköts ändamålsenligt, effektivt och säkert och stadsdelsnämnderna gör revision, internkontroll och kvalitetsuppföljning av den egna verksamheten. Inom förskola -skola och äldreomsorg finns också inspektörer som granskar kvaliteten på skolorna respektive på den omvårdnad som ges inom äldreomsorgen.

Utvärdering av äldreomsorgsinspektörernas arbete har visat att det bidragit till ökat fokus på brukarens behov och till en förstärkt likställighet över staden. Insynen i icke-kommunalt bedrivna verksamheter har blivit bättre och överblicken över äldreomsorgen har blivit större.

Mot bakgrund bl.a. av dessa goda erfarenheter av äldreomsorgsinspektörernas arbete har förvaltningen och stadsdelsnämnden i olika sammanhang framhållit att inspektörer ska finnas inom alla större verksamhetsområden som bedriver myndighetsutövning gentemot den enskilde medborgaren, såsom individ- och familjeomsorg och handikappomsorg. Förvaltningen välkomnar därför förslaget om att inrätta inspektörer för omsorgen om funktionshindrade.

Förvaltningen instämmer i huvudsak med utredningens resonemang om inspektörernas arbetsuppgifter och arbetssätt, men anser att i uppdraget bör även ingå att följa upp och granska de privata utförare som omfattas av stadens ramavtal och andra privata utförare som stadsdelsnämnderna har avtal med. Idag sköts denna uppföljning av stadsdelsförvaltningarna, som tilldelas ett antal utförare som ska granskas årligen under den period som ramavtalet gäller. Förvaltningen anser att uppföljningen av de privata utförarna skulle få en bättre och jämnare kvalitet om den sköttes av inspektörerna och inte av stadsdelsförvaltningarna, som inte har möjlighet att utveckla tillräckligt kompetens och kontinuitet i tillsynen.

Organisatoriskt bör alla tre inspektörerna höra till stadsledningskontoret, dit andra stadsövergripande verksamheter är förlagda.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade den 29 november 2005 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Helen Jäderlund Eckardt m.fl. (fp)*, *Catharina Hillerström Vagli m.fl. (m)* och *Fredrik Wallén (kd)*, *bilaga*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning stöder förslaget att inrätta en inspektörsfunktion för omsorg om funktionshindrade. Inrättandet av en inspektörsfunktion skulle med stor sannolikhet medföra att den enskildes ställning stärks, att öka kvaliteten i de insatser som ges och medverka till att utveckla verksamheternas förhållningssätt i det dagliga arbetet.

Stadens övergripande målsättning är att garantera alla funktionshindrade i staden en bra omsorg vård och service med likvärdig bedömning oavsett var i staden man bor. Insatsen ska ges utifrån den enskildes behov och önskemål. Att granska verksamheter, utifrån ett granskningsverktyg och av en oberoende inspektör, kan bidra till att människor lättare kan jämföra och välja utförare.

Inrättandet av inspektörstjänster kommer även att innebära att det blir lättare att följa upp och jämföra omsorgen, vården och servicen till brukare som bor i olika delar av staden. Kvalitetsutvecklingen kan påskyndas t.ex. genom diskussioner omkring granskningsrapporter. Positiva exempel från verksamheterna kan lyftas fram och inspirera till fortsatt utveckling.

Förvaltningen anser att det är viktigt att framhålla att en inspektörsfunktion som ska granska stadens arbete med tillgänglighet inte enbart fokuserar på den fysiska miljön. Tillgänglighet är

också en möjlighet att kunna tillgodogöra sig skrivet material och att få tillgång till tolkservice som uppfyller de behov som personer med funktionsnedsättning har.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd beslutade den 24 november 2005 följande.

1. Tjänsteutlåtandet utgör i huvudsak svar på remissen.
2. Med hänvisning till yttrandet från det lokala handikapprådet utreda frågan om att även inrätta en inspektör på tillgänglighetsområdet, enligt förslaget i ärendet.

Reservation anfördes av *Margareta Björk m.fl. (m)*, *Fredrik Lundin m.fl. (fp)* och *Patrik Holmberg (kd)*, *bilaga*.

Katarina-Sofia stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är mycket positiv till att staden inrättar en inspektörs- funktion inom verksamhetsområdet omsorgen om funktionshindrade. Förvaltningen kan i allt väsentligt instämma i de argument för verksamheten som såväl socialtjänstnämnden som berörda handikapporganisationer, länsstyrelsen i Stockholms län samt stadens funktionshindersombudsman anför. Eftersom det redan inom staden finns väl fungerande inspektörsfunktioner inom såväl äldreomsorgen som de olika skolformerna anser förvaltningen att även omsorgen om funktionshindrade bör få det stöd i kvalitetsuppföljning som en inspektörsfunktion har visat sig innebära.

Förvaltningen konstaterar att förslaget vad avser ett inrättande av en inspektörsfunktion för tillgänglighetsarbetet i staden är mer skissartat och har därför svårt att närmare ta ställning till denna del av förslaget. Förvaltningen är dock på samma grunder som HSO (Handikappförbundens Samarbetsorgan) tveksam till att en inspektörstjänst ska omfatta den fysiska miljön. Risken är att det kan uppstå dels svårigheter att dra gränsen mellan inspektörsfunktionen och andra funktioner, dels kompetenskonflikter med andra tjänstemän och sakkunniga inom staden. Om det i ett senare skede skulle visa sig att det finns ett behov av en inspektör för tillgänglighetsområdet anser förvaltningen att tillgänglighetsaspekten naturligen bör kunna ingå som en integrerad del i de övriga inspektörernas arbetsuppgifter och föreslår att det fortsatta arbetet bedrivs med denna utgångspunkt.

Kista stadsdelsnämnd beslutade den 24 november 2005 följande.

1. Kista stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss.
2. Kista stadsdelsnämnd föreslår att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskning av de privata utförare som staden tecknat avtal med.
3. Kista stadsdelsnämnd anför därutöver:

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Sammantaget tillstyrker förvaltningen rapportens förslag. Förvaltningen anser att det finns ett behov av en inspektörsfunktion inom omsorgen om funktionshindrade och att det är positivt att funktionen inrättas.

Inspektörsfunktionen kan ge utvecklingspotentialer till verksamheterna samt att det är bra med en granskning utifrån med ”objektiva ögon”. Målgruppen psykiskt funktionshindrade är en ”svag målgrupp” som har svårt att se om och bevaka sina rättigheter. Många anhöriga saknar stöd och avlastning. Invandrare från kulturer med annan tradition kring funktionshinder har ofta svårigheter att tala om psykisk sjukdom och dess hinder i livssituationen. Barn med psykisk sjukdom är ofta ett tabubelagt samtalsområde.

Inrättandet av en inspektörsfunktion kan också ge negativa farhågor. Funktionen kan bli ”paragrafrytteri” utan förankring i den reella verkligheten samt att den enskildes behov och önskemål blir tolkade av företrädare och anhöriga över huvudet på den enskilde brukaren/klienten.

Inspektörsfunktionen förutsätter en person som är väl förankrad i den mångfacetterade verksamhet kring omsorgen om funktionshindrade t.ex. vad verksamheten gruppboheter innebär, samt att personen är beredd till en öppen dialog.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade den 24 november 2005 att överlämna förvaltningens yttrande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Mats G Nilsson m.fl. (m)*, *Didar Samaletdin m.fl. (fp)* och *Andrew Netzell (kd)*, *bilaga*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar förslaget att inrätta tre inspektörstjänster med uppgift att dels granska stadens verksamheter och dels granska tillgänglighetsaspekter när det gäller personer med funktionshinder.

Förvaltningen vill utvidga uppdraget till att även omfatta granskningen av de privata utförare som staden har tecknat avtal med. En oberoende kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman är en viktig förutsättning för att människor skall kunna jämföra och välja utförare. Granskningen kan då också fylla funktionen att peka på goda exempel från verksamheterna som kan vara en inspirationskälla för personal och chefer.

Förvaltningen anser vidare att samtliga tre inspektörer organisatoriskt skall vara knutna till Stockholms stads äldreomsorgsinspektörer för att kunna dra nytta av varandras erfarenheter. Vidare är det viktigt att inspektörerna får en oberoende ställning liknande den som äldreomsorgsinspektörerna har idag.

Inspektörernas arbetsområde skall vara tydligt avgränsat från övriga funktioner såsom FO, Länsstyrelsen samt stadsdelsförvaltningarnas interna uppföljningar.

Inspektörernas granskning av verksamheten skall ske ur ett brukarperspektiv. Både SOL och LSS skall stå i fokus för granskningen och skall avse både beställar- och utförarfunktionerna.

Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade den 23 mars 2006 att som svar på remissen i huvudsak åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen samt anföra följande.

Äldreomsorgsinspektörerna har på ett mycket förtjänstfullt sätt granskat verksamheter drivna både av staden och av entreprenörer och har haft en suverän förmåga att ge både ros och ris och när anledning till negativ kritik funnits kunnat framföra denna så att kritiken tagits emot på ett bra sätt så att förbättringar ofta genomförts innan rapporterna kommit i tryck. Äldreomsorgsinspektörernas arbetssätt och rapporter liksom även skolinspektörernas arbete har varit utmärkta både som beslutsunderlag och som informationskällor.

Stadsdelsnämnden välkomnar att detta arbetssätt utvidgas till andra verksamhetsområden.

Vi anser dock att inspektörerna för omsorgen om funktionshindrade på samma sätt som äldreomsorgsinspektörerna även bör granska de verksamheter som drivs av andra anordnare och eventuellt också ges ansvaret för tillsynsarbetet. På så sätt uppnås en samlad översyn även över omsorgen om funktionshindrade.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens inspektörer aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Magnus Hellström*, ledamöterna *Anne Wompa* och *Daniel Somos* (alla m), och ledamöterna *Karin Berggren* och *Elisabet Abelson* (båda fp) och *Andreas Sturesson* (kd) till förmån för det egna förslaget, *bilaga*.

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 mars 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen har trots mycket kort handläggningstid kunnat ta del av remissen, men inte i önskvärd omfattning, t ex har inte stadsdelens lokala handikappråd haft möjlighet att yttra sig.

Stadsdelsförvaltningen anser att den interna kvalitetskontrollen ska vara avgörande och det är i synnerhet där utvecklingen måste ske. Samtidigt har det visat sig att införandet av förskoleinspektörer, skolinspektörer och äldreomsorgsinspektörer och deras rapporter gett bra underlag för att bedriva verksamhetsutveckling, varför stadsdelsförvaltningen tillstyrker förslaget att inrätta inspektörer för omsorgen om funktionshindrade.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd beslutade den 30 november 2005 att som svar på remissen till kommunstyrelsen överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande 2005-11-14.

Reservation anfördes av *Jonas Nilsson* (m), *Gunnel Laufke* (m), *Sonja Gräns* (m), *Pär Hommerberg* (fp), *Solveig Staffas* (fp) samt *Torbjörn Andring* (kd), *bilaga*.

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att förslaget om inrättande av inspektörstjänster är bra. Det finns behov av inspektörsfunktion för att utveckla kvaliteten i stadens verksamheter och för att bevaka att enskilda får en likvärdig hjälp oavsett var i staden de bor. Inspektörernas ansvar och befogenheter måste bli föremål för fortsatt utredning. Med bra dialog och samverkansformer bör inspektörerna kunna vara en tillgång för stadens verksamheter. Inspektörerna måste ha en gedigen kunskap om- och erfarenhet av verksamhet som riktar sig till personer med funktionshinder samt besitta

stor integritet. Det är viktigt, vilket påpekas i rapporten, att även goda exempel på arbetsmetoder och förhållningssätt lyfts fram.

I rapporten föreslås att inspektörerna organisatoriskt ska tillhöra socialtjänstnämnden. Förvaltningens uppfattning är att detta är mindre lämpligt eftersom socialtjänstnämnden har egen verksamhet för personer med funktionshinder. Inspektörerna bör, i likhet med äldreomsorgens inspektörer, tillhöra Vårds- och utbildningsavdelningen. Det kan även finnas behov av samverkan mellan de båda inspektörsfunktionerna.

Förvaltningen har se vinster med att även privat verksamhet omfattas av inspektörernas granskning. I syfte att utveckla kvaliteten kan det vara värdefullt att även göra jämförelser med privat verksamhet. Förvaltningen anser att frågan bör utredas vidare.

Förvaltningen ställer sig bakom förslaget om inspektör för att granska arbetet med stadens tillgänglighet. Förvisso behandlas dessa frågor hos flera myndigheter och funktioner, men just därför behövs en samlande kraft.

Normalms stadsdelsnämnd beslutade den 24 november 2005 att remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Inge-Britt Lundin m.fl. (fp)*, *Sebastian Cederschiöld m.fl. (m)* och *Anders Broberg (kd)*, *bilaga*.

Normalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är klart positiv till förslaget om att nu även inrätta inspektörsfunktioner inom omsorgen om funktionshindrade. Förvaltningens har enbart goda erfarenheter av det arbete äldreomsorgens inspektörer utfört. Genom de granskningar som gjorts har både goda exempel och förslag till utvecklings- och förbättringsområden lyfts fram.

Många funktionshindrade lever under svåra villkor och med begränsade möjligheter att delta i samhällslivet. För den som är beroende av samhällets insatser för att klara sitt dagliga liv är det givetvis viktigt att insatserna utformas på ett sätt som så långt det är möjligt kompenserar funktionsnedsättningen. Det är därför bra att man i förslaget om inrättande av inspektörsfunktioner poängterar att inspektörerna i sitt arbete ska ha ett brukarperspektiv och bedöma i vilken utsträckning verksamhetens stöd och omsorg tillgodoser den enskildes behov.

Förvaltningen tycker att det är bra att en av de föreslagna inspektörerna ska ha sin huvudsakliga kompetens inom omsorgen om de psykiskt funktionshindrade. Många psykiskt funktionshindrade har tidigare levt på olika typer av institutioner och har svårt att klara ett liv som i mångt och mycket kräver egna initiativ och egna beslut. Detta gör att alla sannolikt inte fullt ut får sina behov tillgodosedda.

De psykiskt funktionshindrade är också, till skillnad från vissa andra funktionshindrade, en grupp som i allmänhet inte har några företrädare i form av närstående. Det är därför en förhoppning att inrättandet av en inspektörsbefattning med särskild kompetens inom omsorgen om psykiskt funktionshindrade kommer att leda både till att målgruppens behov tydliggörs och att de insatser som ges tillgodoser behoven.

Förvaltningen delar socialtjänstnämndens uppfattning om att frågan om att även inrätta en inspektörsbefattning för att granska stadens arbete vad gäller tillgänglighet bör utredas. För att uppnå stadens mål, d.v.s. att Stockholm år 2010 ska vara världens mest tillgängliga huvudstad, behövs sannolikt inte bara kraftfulla insatser från stadens olika nämnder och styrelser, utan också någon som ansvarar för tillsyn och granskning av det arbete som pågår. Frågan om tillgänglighet skulle på det sättet kunna komma i fokus på ett bättre sätt.

Det arbete som görs inom ramen för det s.k. tillgänglighetsprojektet är främst inriktat på gator och parker. Inrättande av en inspektörsfunktion skulle kunna göra att även frågor om tillgänglighet till exempelvis skolor och föreningslokaler synliggörs. En inspektör för tillgänglighets-

frågor skulle därför kunna bli ett bra komplement till det arbete som bedrivs inom ramen för tillgänglighetsprojektet och även till funktionshinderombudsmannen.

Förvaltningen vill slutligen framhålla att det, med tanke på att det redan finns både externa myndigheter och olika funktioner inom staden som har till uppgift att granska omsorgsverksamheten, är viktigt att gransknings- och tillsynsarbetet samordnas. Det finns annars risk för att man från flera olika håll samtidigt granskar en och samma förvaltning, vilket förekommit när det gäller äldreomsorgen.

Förvaltningen vill också poängtera vikten av att sprida både goda exempel och exempel på delar av verksamheten som fungerar mindre bra och behöver utvecklas för att garantera de funktionshindrade en god och likvärdig omsorg.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslutade den 27 oktober 2005 att som remissvar till socialtjänstnämndens förslag om att inrätta inspektörstjänster för omsorgen om funktionshindrade, godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Kerstin Gustavsson m.fl. (m)* och *Svante Kindberg m.fl. (fp)*, bilaga.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till inrättandet av inspektörstjänster med uppgift att dels granska stadens verksamheter i syfte att stärka den enskildes ställning, öka kvaliteten samt stärka likställigheten över staden, dels granska stadens tillgänglighetsarbete.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade den 27 oktober 2005 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen som sitt yttrande över remissen ”Inrättande av inspektörsfunktion för omsorgen om funktionshindrade”.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och det lokala handikapprådet ser positivt på förslaget med inspektörer i staden för omsorgen om de funktionshindrade liknande den som idag finns för äldreomsorgen. En sådan granskning skulle skapa möjligheter för kvalitetsjämförelser inom staden. Inspektörsrapporterna kan på samma vis som idag sker för äldreomsorg och utbildning visa på goda exempel och riskfaktorer i verksamheterna. Det skulle innebära ett viktigt verktyg för kvalitets- och förbättringsarbete inom omsorgen om de funktionshindrade.

Inspektörsansvar som inbegriper privat verksamhet

Stadsdelsförvaltningen anser dock att det skulle vara en brist om inte också de privata verksamheterna ingår i inspektörernas granskningsområde. Jämförelser mellan många olika verksamheter är en av kvalitetsarbetets grundbultar. Att lära av andra, få idéer och hitta lösningar är nödvändigt för god verksamhetsutveckling. Äldreomsorgens och utbildningens inspektörer granskar även privata verksamheter inom respektive område. Det blir då naturligt att inspektörer för omsorgen om de funktionshindrade har samma ansvarsområde som sina kollegor.

Samverkan mellan äldre- och handikappomsorg

Idag indelas brukaransvaret inomomsorg om de funktionshindrade respektive äldreomsorg utifrån brukarens ålder. Upp till 65 års ålder har omsorgen för funktionshindrade ansvaret för brukaren och därefter tar äldreomsorgen över ansvaret. För vissa grupper med psykiskt funktionshinder påbörjas åldrandet tidigare än vanligt i livet. Åldersgränsen 65 år, kan därför bli inadekvat utifrån brukares individuella utveckling. Det finns ett behov av flexibelt anpassad han-

dikapp- och äldreomsorg. Av samma skäl behöver ibland personal i samma verksamhet ha kompetens om både äldres och funktionshindrades behov. Av detta resonemang ser stadsdelsförvaltningen det som mycket viktigt att inspektörerna för äldre och handikappomsorg har en nära samverkan och bred kompetens. Detta gäller givetvis också den föreslagna inspektörsfunktionen för tillgänglighet.

Tydliga gränser för gransknings och tillsyn.

I socialtjänstförvaltningens underlag redovisas på ett tydligt sätt för ansvarsgränserna mellan olika gransknings- och tillsynsfunktioner från socialstyrelsen på riksnivå till medicinskt ansvarig sjuksköterska på stadsdelsnivå. Redovisningen av en tillsynskedja om fem nivåer visar dock på vikten av att ha en tydlig rollfördelning för att undvika missförstånd. Med tydligt avgränsade ansvarsområden kan inspektörerna utgöra ett praktiskt stöd på lokal nivå samtidigt som de gynnar en likställighet för stadens kvalitetsnivå.

Med dessa tillägg stödjer Skarpnäck stadsdelsförvaltning förslaget om inspektörer till handikappomsorgen.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade den 24 november 2005 att godkänna förvaltningens svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av moderaterna genom *Bibbi Lagerqvist* (m), *bilaga*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i förslaget med följande kommentarer.

Socialtjänstförvaltningen föreslår att privata utförare som omfattas av stadens ramavtal och andra privata utförare som stadsdelsnämnderna tecknat individavtal med inte ska omfattas av inspektörens granskning. Förvaltningen anser dock att även dessa aktörer ska omfattas då en jämförbar kvalitetsgranskning av samtliga huvudmän är viktig ur brukarperspektiv.

Förvaltningen vill poängtera vikten av höga krav på formell kompetens samt praktisk erfarenhet från funktionshindersområdet för inspektörsfunktionen.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade den 17 november 2005 att överlämna och åberopa stadsdelsförvaltningens yttrande.

Reservation anfördes av *Ann-Katrin Åslund* (fp), *Patrick Simonson* (kd), *Christer Grunder* (m), *Bengt Porseby* (fp), *Markku Sirviö* (m) och *Madeleine Jacobsson* (m), *bilaga*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Inom äldreomsorgen finns inspektörer sedan fem år tillbaka. Den verksamheten har utvärderats och det har då kunnat konstateras att

- likställighetsprincipen har förstärkts
- det har blivit ökat fokus på brukarnas behov
- staden fått en större överblick och fördjupad helhetsbild
- möjligheterna att jämföra och sprida idéer har ökat
- staden fått en större insyn i verksamheterna som drivs såväl på entreprenad som privat

Det är dock viktigt att påpeka att inspektörerna aldrig ställer verksamheten i relation till budget vilket innebär att det inte finns en heltäckande bild av hur verksamheterna fungerar eller hur cheferna klarar sina uppdrag.

Förvaltningen anser att det kan vara bra med en inspektörsfunktions även inom omsorgen om funktionshindrade. Verksamheten är av stor betydelse för väldigt många människor. Insatserna kan vara skillnaden mellan en svår tillvaro och en god livskvalitet. Med en genomgång av verksamheterna i de olika stadsdelarna kan goda idéer tas tillvara på ett bra sätt. Kontakter kan förmedlas mellan olika enheter som kan lära av varandra. Det är dock viktigt att framhålla att utan en koppling till ekonomin blir genomlysningar av verksamheten inte fullständiga och det är viktigt att veta vilka slutsatser som är möjliga att dra.

Lokala handikapprådet i Spånga-Tensta anser att det är av stort värde med en inspektörsfunktion. Det är också viktigt att socialpsykiatri inte glöms bort i sammanhanget.

Vantörs stadsdelsnämnd beslutade den 17 november 2005 att i huvudsak godkänna förvaltningens svar på remissen enligt tjänsteutlåtande daterat den 20 oktober 2005. Därutöver beslutade stadsdelsnämnden att förorda förslaget att inrätta inspektörer med ansvarsområdena omsorg om funktionshindrade och omsorg om psykiskt funktionshindrade.

Stadsdelsnämnden beslutade också att förorda att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med, av praktiska skäl bör detta i första hand ske avseende avtal med verksamhet belägen inom Stockholms stad.

Särskilt uttalande gjordes av *Magnus Dannqvist m.fl. (s)*, *Rose-Marie Carlsten Lundmark (v)* och *Patrik Slimane (mp)*, *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av *Marie Ljungberg Schött m.fl. (m)*, *Henrik Ehrenberg, (kd)* och *Per Johansson (fp)*, *bilaga*.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat 20 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Vantörs stadsdelsförvaltning anser att det är välkommet och angeläget med ett utökat fokus på kvaliteten inom omsorgen om funktionshindrade. Inspektörernas arbete kan betyda att stadsdelsnämnderna får ett förbättrat underlag för att utveckla verksamheten, vilket förvaltningen är positiv till.

Förvaltningen har därför inget emot att inspektörerna inrättas. Samtidigt menar förvaltningen att det finns flera olika vägar för att stärka uppföljningen och utvärderingen inom staden. Det är inte givet att den lämpligaste formen för detta är genom att inrätta nya inspektörer. Mot bakgrund av detta anser förvaltningen att det är positivt att man ser närmre över formerna för en eventuell tillgänglighetsinspektör innan beslut fattas om en sådan.

En flora av olika granskande, eller företrädande, funktioner kan skapa otydlighet. Om man väljer att inrätta nya inspektörstjänster anser förvaltningen därför att det är angeläget att skillnaderna mellan inspektörernas respektive ombudsmännens uppdrag tydliggörs både för anställda och för brukare. En annan aspekt av tydligheten är vikten av att samtliga inspektörer i staden ges en likvärdig organisering. Förvaltningen har i en tidigare förvaltningsremiss, angående förslaget om omorganisering av stadsledningskontoret, lyft fram skillnaden i organisering mellan äldreomsorgsinspektörerna och skolinspektörerna (dnr 012-488/2004).

Ett motiv till att välja att *inte* inrätta ytterligare en uppföljningsfunktion genom inspektörerna utan istället förstärka redan befintliga är att en samlad funktion kan vara starkare, inte minst i kompetenshänseenden, jämfört med när samma resurser fördelas på flera olika parter. En kostnadseffektiv men kraftfull uppföljningsfunktion är till gagn för hela staden. I detta sammanhang

noterar förvaltningen att det i det remitterade ärendet inte finns någon beräkning av kostnaden för den nya funktionen, vilket förvaltningen anser bör vara en av grunderna för att kunna ta ställning till en ny funktion.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade den 30 november 2005 att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut. Stadsdelsnämnden beslutade dessutom att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskning av de privata utförare som staden tecknat avtal med samt anför därutöver följande.

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshindrade är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget till att inrätta en inspektörsfunktion för omsorg om personer med funktionshinder är välkommet. Det är viktigt att staden på detta sätt kan tillförsäkra att likställighetsprincipen förstärks inom stadens beställar- och utförarorganisationer för omsorg om funktionshindrade samt att möjligheterna till att jämföra och sprida idéer vidgas. På samma sätt bedömer förvaltningen att det är fördelaktigt för de funktionshindrades situation att fokusera på att begreppet tillgänglighet inte enbart handlar om den fysiska miljön.

Utifrån vad som angivits ovan föreslår stadsdelsförvaltningen att stadsdelsnämnden tillstyrker förslaget att inrätta de föreslagna tjänsterna och att överlämna detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade de 17 november 2005 att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Helena Bonnier m.fl.* (m), *Claes Fleming m.fl.* (fp) och *Jan Ulander* (kd), *bilaga*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen tycker det är bra med tre inspektörer, varav en för funktionshindrade och en för psykiskt funktionshindrade. Det är bra att två av inspektörerna får samma uppdrag inom sina olika

kompetensområden. Upplägget som gäller för äldreomsorgsinspektörerna, att deras arbete är att granska, bedöma och redovisa den kedja av insatser som de äldre möter då ett behov av vård och omsorg uppstått tycker förvaltningen är bra liksom att granskningen genomförs med utgångspunkt från utarbetade kriterier. Förvaltningen bedömer att den modell som föreslås, olika steg som innefattar intervjuer, observationer, dokumentgranskning, analys, återkoppling och rapportskrivande är omfattande och bra.

Förvaltningen stöder att det ska finnas flera funktioner och myndigheter som fristående för varandra granskar stadens olika verksamheter utifrån olika aspekter och att det som komplement till dessa behövs en kommunövergripande granskning för omsorgen om funktionshindrade och psykiskt funktionshindrade. Tillsynen behöver utvecklas och stärkas.

Förvaltningen ser det som viktigt att de tre inspektörerna bevakar och främjar en samsyn över staden i dessa frågor.

Förvaltningen stöder att två av inspektörerna får ansvar för att granska beställar- och utförarfunktionen vid samtliga nämnder och att deras uppdrag ska vara stadsdelsnämndernas funktionshinderomsorg, granskning och rapportering av förhållanden ute i verksamheterna utifrån den enskildes behov och rättigheter.

Inspektörerna bör vara väl insatta i hur stadens funktionshinderomsorg fungerar och de bör komplettera varandra kompetensmässigt. De bör också ha kunskap om utrednings- och beslutsprocesserna och för staden viktiga styrdokument och riktlinjer, där fullmäktiges budgetbeslut är utgångspunkten för verksamheterna.

Förvaltningen stöder att inspektörerna ska genomföra sin granskning ur ett brukarperspektiv, att granskningen ska ge svar på om det stöd och den omvårdnad och service som ges, tillgodoser det behov den enskilde har och att likställighet råder inom staden. Det är viktigt att i granskningen också visa på arbets- och förhållningssätt som kan utgöra goda exempel och vara inspiration för andra verksamheter.

Det är viktigt att inspektörerna i sin granskning träffar både brukare, chefer, arbetsgrupper och intressegrupper.

Vad gäller inspektörsfunktionen för tillgänglighet, så instämmer förvaltningen med vad som står i förslaget, att det inte enbart ska fokuseras på den fysiska miljön. Synsättet bör vara att tillgänglighet innebär olika saker för personer med olika handikapp. Förutom fysisk tillgänglighet är tillgänglighet också att t.ex. kunna tillgodogöra sig skrivet material som synskadad eller få ta del av en teaterföreställning om man är hörselskadad eller döv.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänstnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Peter Lundén-Welden m.fl. (m), ledamöterna Ann-Katrin Åslund m.fl. (fp) och ledamoten Désirée Pethrus Engström (kd) enligt följande.

1. Socialtjänstnämnden bifaller i huvudsak förvaltningens förslag till beslut.
2. Inspektörernas uppdrag ska även innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med.
3. Därutöver anføres följande.

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Tigerström m.fl. (m), Kristin Swanberg m.fl. (fp), Désirée Pethrus Engström (kd) mot nämndens beslut enligt följande.

Nämnden bifaller i huvudsak förvaltningens förslag till beslut samt föreslår att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med.

Därutöver anføres följande:

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamoten Birgitta Axén m.fl. (m), vice ordföranden Göran Holmström (kd), ledamoten Hans Larsson m.fl. (fp) mot beslutet till förmån för eget förslag enligt följande.

- 1 I huvudsak bifalles förvaltningens förslag till beslut.
- 2 I inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med.
- 3 Därutöver anføres.

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation mot stadsdelsnämndens beslut anfördes av ledamoten Birgitta Holm m.fl. (m), ledamoten Inga-Lill Persson m.fl. (fp) och tjänstgörande ersättaren Peter Molin (kd) enligt följande.

Vi anser att nämnden skulle ha beslutat att

1. att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med
3. att därutöver anföras.

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta.

Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Hägerstens stadsdelsnämnd

Ledamoten Christer Wicksell m.fl. (m) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande.

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamot Helen Jäderlund Eckardt m.fl. (fp), ledamot Catharina Hillerström Vagli m.fl. (m) och vice ordförande Fredrik Wallén (kd) mot beslutet enligt följande.

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkade att nämnden skulle besluta följande:

1. I huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med.
3. Därutöver anföras

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas. Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om

funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Margareta Björk m.fl. (m), Fredrik Lundin m.fl. (fp) och Patrik Holmberg (kd) mot beslutet till förmån för eget yrkande enligt följande.

att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med
att därutöver anföras

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Mats G Nilsson m.fl. (m), Didar Samaletdin m.fl. (fp) och Andrew Netzell (kd) mot nämndens beslut med hänvisning till sitt gemensamma förslag enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar

- att som svar på remissen till stadsledningskontoret yrka bifall den borgerliga reservationen i Socialtjänstnämnden innebärande
- att i huvudsak bifalla socialtjänstförvaltningens förslag till beslut
- att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med
- att därutöver anföras

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då

granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Magnus Hellström, ledamöterna Anne Wompa och Daniel Somos (alla m), ledamöterna Karin Berggren och Elisabet Abelson (båda fp) och Andreas Stureson (kd) mot beslutet till förmån för det egna förslaget enligt följande.

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med.
3. Därutöver anför följande:

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamöterna Jonas Nilsson (m), Gunnel Laufke (m), Sonja Gräns (m), vice ordföranden Pär Hommerberg (fp), tjänstgörande ersättaren Solveig Staffas (fp) samt ledamoten Torbjörn Andring (kd) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Vi anser att nämnden skulle beslutat

- att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
- att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med
- att därutöver anför

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett hu-

vudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Inge-Britt Lundin m.fl. (fp), ledamoten Sebastian Cederschiöld m.fl. (m) och ledamoten Anders Broberg (kd) som ansåg att stadsdelsnämnden skulle ha beslutat följande.

1. Stadsdelsförvaltningens förslag till beslut bifalls i huvudsak.
2. Inspektörernas uppdrag ska även innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med.
3. Stadsdelsnämnden anför därutöver följande:

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Rinkeby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Kerstin Gustavsson m.fl. (m) och Svante Kindberg m.fl. (fp) enligt följande.

1. att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med
3. att därutöver anföras

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder, är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar, att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter, ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett hu-

vudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen, att peka på goda exempel, är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer, som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade, får en oberoende ställning, liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av moderaterna genom ledamoten Britt-Mari Lagerqvist (m) enligt följande.

1. att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med.
3. att därutöver anföras

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheterna att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har idag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (fp), ledamöterna Patrick Simonson (kd), Christer Grunder (m), Bengt Porseby (fp), Markku Sirviö (m) och tjänstgörande ersättaren Madeleine Jacobsson (m) enligt följande.

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkat

- Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag
- Att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförarna som staden tecknat avtal med
- Att därutöver anföras

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjlighet att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har idag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Vantörs stadsdelsnämnd

Magnus Dannqvist m.fl. (s), Rose-Marie Carlsten Lundmark (v) och Patrik Slimane (mp) anmäler särskilt uttalande enligt följande.

Stadsdelsnämnden är liksom lokala handikapprådet och funktionshindersombudsmannen positivt inställd till inrättandet av funktionshindersinspektörer. Stadens erfarenheter av inspektörer inom de pedagogiska verksamheterna och äldreomsorgen är övervägande positiva, och modellen kan därför med fördel användas inom flera verksamhetsområden. Både brukare och verksamheter har mycket att vinna på en systematisk uppföljning av omsorgens kvalitet utifrån bärande principer i socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade samt utifrån stadens handikappolitiska program. Den enskildes ställning kommer sannolikt att stärkas genom en inspektörsfunktion, som inte bara ska granska verksamheten utan också lyfta fram goda exempel som kan utveckla kvaliteten.

Marie Ljungberg Schött m.fl. (m), Henrik Ehrenberg (kd) och Per Johansson (fp) anmäler särskilt uttalande enligt följande.

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem. Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas. Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Helena Bonnier m.fl. (m), ledamöterna Claes Fleming m.fl. (fp) och Jan Ulander (kd) mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

- att som svar på remissen till stadsledningskontoret yrka bifall den borgliga reservation i Socialtjänstnämnden innebärande

- att i huvudsak bifalla socialtjänstförvaltningens förslag till beslut
- att inspektörernas uppdrag även ska innefatta granskningen av de privata utförare som staden tecknat avtal med samt
- att därutöver anföra

Omsorgen om funktionshindrade i Stockholm ska präglas av kvalitet, trygghet och mångfald. Införandet av särskilda inspektörer för funktionshinder är ett bra steg på vägen för att uppnå detta. Erfarenheterna från skolan och äldreomsorgen visar att ett bra granskningsverktyg är en förutsättning för att medborgarna ska garanteras verksamheter med hög kvalitet. Möjligheten att jämföra granskningar av skilda verksamheter ökar också människors möjligheter att göra egna medvetna val inom ramen för olika valfrihetssystem.

Det är mycket angeläget att samtliga omsorgsverksamheter granskas av inspektörerna, även de som utförs i privat regi. En jämförbar kvalitetsgranskning av alla verksamheter, oavsett huvudman, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna jämföra och välja utförare. Då granskningen också fyller funktionen att peka på goda exempel är det givetvis angeläget att alla verksamheter inkluderas.

Det är angeläget att de inspektörer som nu föreslås inom omsorgen om funktionshindrade får en oberoende ställning liknande den som stadens äldreomsorgsinspektörer har i dag. Ett ökande antal inspektörer för stadens verksamheter aktualiserar också frågan om rollfördelning och samordning mellan de olika inspektörsfunktionerna.